

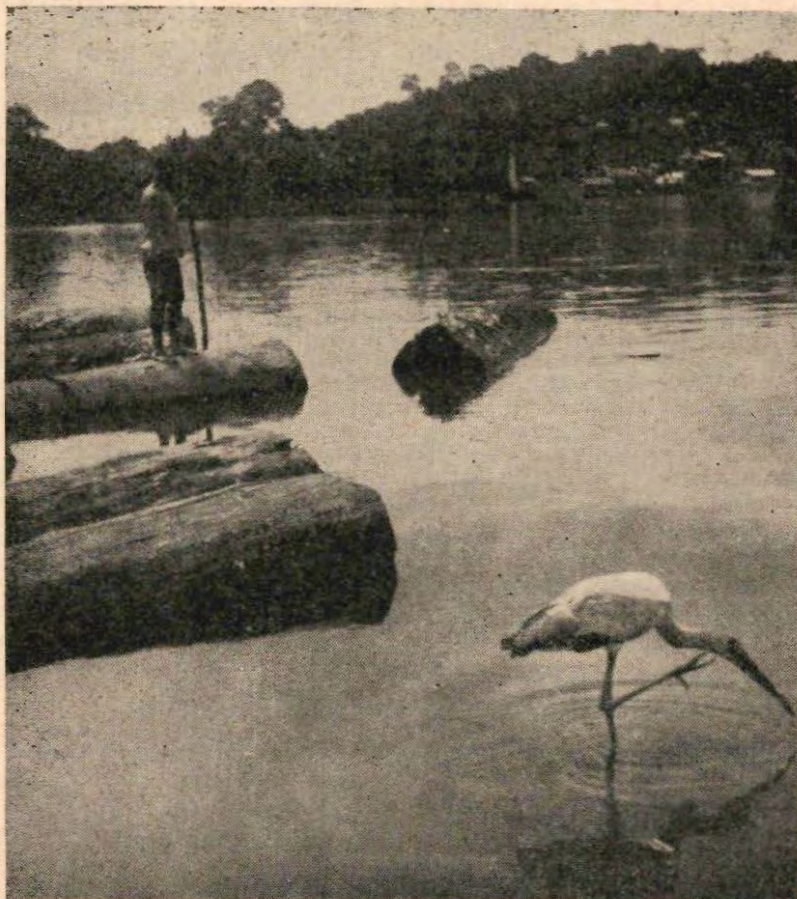

NIEUWS UIT LAMBARENE

MEDEDELINGENBLAD VAN EN OVER
PROF. DR. ALBERT SCHWEITZER

Uitgave van de Stichting Albert Schweitzerfonds

Verschijnt eens per kwartaal en wordt aan de geadresseerden gratis toegezonden
Redactie: Ds. D. A. Werner, Ned. Herv. Pastorie, te Zweeloo (Dr.), telef. 242 (K 5917)
Administratie: Uitgeverij „De Torenlaan“, aan de Torenlaan 20 te Assen, telef. 3044 (3 lijnen)

De ooievaar „Kumba” behoort ook tot de bewoners van het ziekenhuis

Van de redactie

Laten we beginnen met een woord van welkom aan mevrouw H. Oberman—Oberman, die weer in Nederland terug is uit Lambarene. De terugreis heeft zij samen met Dr. Schweitzer gemaakt. Wij hadden het voorrecht mevrouw Oberman één dag na haar terugkomst in Nederland op een bestuursvergadering te treffen en hebben dus de nieuwste berichten over Lambarene en Dr. Schweitzer gehoord. Mevrouw Oberman is zo vriendelijk om al dadelijk wat voor ons nummer te willen schrijven. Zij is dus thans ook weer secretaresse van het Albert Schweitzerfonds.

Dan nog een verzoek aan de lezers. Het komt wel eens voor, dat u door een dubbele administratie een extra exemplaar van het „Nieuws” krijgt of van de penningmeester nog eens een extra bedankje met een fotobriefkaart; weest u dan zo goed en geef dat nummer aan een kennis of een andere belangstellende: dan is het ook goed.

Aan diegenen, die nog niet weten, hoe zij geregeld dit blaadje kunnen ontvangen, delen wij onderstaande mede:

Het Nieuws uit Lambarene wordt gratis verstrekt aan belangstellenden, als zij van hun belangstelling op tastbare wijze blijf hebben gegeven.

Men kan dit doen door een bijdrage (ineens of geregeld) te storten of over te schrijven op postrekeningnummer: 143643 van de penningmeester van het Albert Schweitzerfonds of te storten op de rekening van het A.S.F. bij de N.V. Amsterdamsche Bank te Deventer. Hierdoor steunt men dus het Albert Schweitzerfonds, dat zich tot taak heeft gesteld gelden bijeen te brengen voor het werk van Dr. Schweitzer en belangstelling te wekken voor zijn denkbeelden. Zij doet dit o.m. door het stimuleren van uitgaven, het organiseren van lezingen of voordrachten, het uitgeven van een periodiek „Nieuws uit Lambarene”.

Bijdragen welke men in het bijzonder wenst te bestemmen voor steunverlening aan het ziekenhuis te Lambarene kunnen worden gestort op girorekening 2649 ten name van de Amsterdamsche Bank, kantoor Delft, met vermelding van de bestemming „Voor het ziekenhuis te Lambarene”. Deze tweede stichting verzamelt gelden, die voor direct gebruik door Dr. Schweitzer in aanmerking komen. Zij hebben slechts betrekking op het ziekenhuis te Lambarene. Uiteraard werken deze twee stichtingen nauw samen.

Bestuursleden van de „Stichting Albert Schweitzerfonds”:

Ds. C. B. Burger, voorz., Stadhouderslaan 30, Utrecht.

Mevrouw H. Oberman—Oberman, secretaresse, Scheepstimmermanslaan 37, Rotterdam.

Mej. E. F. Mees, Westzeedijk 140, Rotterdam.

G. Oosterwijk, penn., Handelskade 7, Deventer.

C. J. ten Cate, notaris, Parkweg 6, Deventer.

G. van Aardenne, Dubbeldamseweg 2, Dordrecht.

Ds. D. A. Werner, Ned. Herv. pastorie, Zweeloo (Dr.).

Bestuursleden van de stichting: „Vrienden van het hospitaal te Lambarene”:

G. Oosterwijk, voorz., Handelskade 7, Deventer.

T. Hoekstra, secr.-penn., Oude Delft 141, Delft.

Ds. C. B. Burger, Stadhouderslaan 30, Utrecht.

C. J. ten Cate, notaris, Parkweg 6, Deventer.

Ds. D. A. Werner, Ned. Herv. pastorie, Zweeloo (Dr.).

Nieuws uit Lambarene

DE GEVAARLIJKE ZIEKTE

De gevaarlijkste ziekte van de tegenwoordige mens is, dat hij steeds begeriger is naar meer verstrooiing, en wel verstrooiing van de stompzinnigste en ruwste soort, in plaats van naar innerlijke prikkels te zoeken. Wie de ontwikkeling van de sport en voornamelijk van het boksen volgt, zal mij begrijpen. Seneca verzette zich als een der eersten tegen gladiatorenspelen. Bestaat er misschien geen overeenkomst tussen de decadentie van het ondergaande Romeinse rijk en onze eigen gevoeligheid voor massa-hysterie?

Alleen maar leven is niet genoeg. Het is niet voldoende om te zeggen: „Ik verdien genoeg om te leven en mijn gezin te onderhouden; ik oefen mijn beroep uit; ik ben een goed vader; ik ben een goed echtgenoot.” Dat is allemaal heel mooi, maar men moet nog een verder arbeidsveld hebben. Men moet zich aan zijn medemens wijden; we leven niet in een wereld, die alleen aan ons behoort.

Als een, die probeert, in zijn denken en voelen jong te blijven, heb ik met de feiten en de ervaring geworsteld om het geloof aan het goede en ware. In deze tijd waarin geweld, in leugens gekleed, huiveringwekkend als nooit te voren, op de troon van de wereld zit, blijf ik toch overtuigd, dat waarheid, liefde, vredelievendheid, zachtmoedigheid en goedheid, de kracht vormen, die boven alle geweld gaat. Aan haar zal de wereld toebehoren, als maar genoeg mensen de gedachten van liefde, waarheid, vredelievendheid en zachtmoedigheid zuiver, sterk en durend genoeg denken en in praktijk brengen.

Een onmetelijk diepe waarheid ligt in het fantastische woord van Jezus: „Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven!”

Albert Schweitzer.

BESTRIJDING VAN DE MELAATSHEID

Er zijn dromen, die alleen opgetekend blijven in het dromenboek, maar Albert Schweitzer heeft een droom gedroomd die werkelijkheid wordt, ten dele reeds is. Eén van de ziekten, die Schweitzer bestrijdt is de melaatsheid. In de oorlogsjaren vond men in Amerika tegen deze afzich-

De barakkenbouw voor de melaatsen vordert snel

telijke ziekte geneesmiddelen uit die een verrassende uitwerking hebben. Men zond ze naar het oerwoudhospitaal en Dr. Schweitzer maakte er dankbaar gebruik van. Het goede gevolg van de toepassing dezer middelen maakte, dat steeds meer melaatsen kwamen om zich te laten verzorgen. Men bouwde hutten en nestelde zich in de buurt van het hospitaal. Maar de grote dokter was niet tevreden over het onderdak van deze zieken en wenste voor hen goede bescherming tegen zon en regen, niet voor enkele maanden maar voor de vaak lange duur van hun verblijf bij hem.

Een wens van Dr. Schweitzer om het lot van zijn medeschepselen, ik gebruik opzettelijk dit woord, omdat het behalve mensen ook dieren omvat, te verbeteren blijft nooit een wens. Deze man begon aan het einde van zijn zeventiger jaren in zijn gedachten een plan op te zetten van een dorp voor lijdens aan melaatsheid. Op een heuvel, 10 à 15 minuten van het hospitaal gelegen, begon hij het te bouwen. Daarvoor moest allereerst het terrein effen gemaakt worden. Dit houdt in, dat er machtige bomen geveld en diepten met aarde gevuld moesten worden. Bestaan er moeilijkheden voor Albert Schweitzer? Zeker! Maar alleen om overwonnen te worden. En zo begon dit werk, zonder architect, zonder geschoolde krachten, met behulp van de melaatsen zelf, die nog in staat zijn te werken. De zwaksten kloppen stenen, werk waar men bij zit met omzwachtelde benen om de zeer gevoelige huid niet door wegspringende splinters te kwetsen, sterkeren dragen aarde in kisten voor de ophoging van het terrein. Zij die daar-

In eerbied voor het leven

Gesprek met een nicht van Dr. Albert Schweitzer

Een paar vriendelijke, grijze ogen kijken de bezoeker aan, als hij tegenover mevrouw Woytt—Secretan, de nicht van Albert Schweitzer, zit. Zij, die sedert 1929 met dit genie van de geest en het hart samenwerkt, vertelt ons van haar leven, dat geheel in het teken van de daadwerkelijke naastenliefde staat.

Mevrouw Woytt, van geboorte een Zwitserse, bood Dr. Schweitzer haar diensten aan, nadat zij zijn boeken bestudeerd en de grootheid van deze mens beseft had. Zij reisde in 1929 met hem naar Lambarene, waar zij in zijn ziekenhuis als medisch assistente met hem samenwerkte.

Veel belangwekkends weet mevrouw Woytt uit die tijd te vertellen. „Een vrouw moet in het oerwoud zeer veelzijdig zijn”, zegt ze monter. „Ik heb land opgemeten, bos gerooid, het huishouden gedaan, zieken verpleegd

toe bekwaam zijn maken het geraamte van hout voor de woningen, andere werken onder persoonlijke leiding van Albert Schweitzer, en zo ontstaat langzaam maar zeker een reeks door een smalle straat gescheiden woningen, die Albert Schweitzer hoopt uit te breiden tot een zo groot aantal dat hij 250 melaatsen kan herbergen. Het dak van deze woningen is van gegalvaniseerd ijzer, een kostbare en duurzame bedekking, die Albert Schweitzer kan aanbrengeu omdat hij de Nobelprijs ontving. Iedere woning bestaat uit een kamer om te slapen en een keuken; omdat het dak laag overhangt en de woningen niet ver van elkaar afstaan is er in het „straatje” altijd schaduw, zodat de bewoners praktisch drie kamers hebben, daar zij veel buiten zitten en daar ook hun potje koken.

Enige reeksen van deze woningen zijn klaar, enige in aanbouw. Nu Albert Schweitzer voor een half jaar in Europa is vordert de arbeid daarboven in gematigd tempo. Dr. Percy en mej. Haussknecht, die plaatsvervangend de taak van Albert Schweitzer overgenomen hebben, staan ook voor hun eigen werk en kunnen dus niet in dezelfde vaart doorgaan, maar zeker zal Albert Schweitzer na zijn terugkomst het dorp gegroeid vinden.

H. O.—O.

en de briefwisseling van Dr. Schweitzer verzorgd.” Er behoort al zeer veel idealisme toe om zich als vrouw, als vertegenwoordigster van Europa, in het zwarte werelddeel te handhaven. „Maar,” zo verzekert mevrouw Woytt, „deze opofferende arbeid in het ziekenhuis dwingt de inboorlingen veel eerbied af.”

Steeds weer bemerkt men de bescheidenheid van deze vrouw, die met elke zin de aandacht van haar bezoeker op het werk van Dr. Schweitzer poogt te vestigen. Zij vertelt van de onvermoeide arbeid van deze dokter, die in zijn kwaliteit van hulpder mensheid een van de meest succesvolle zendingen in het donkere werelddeel werd. Want meer dan alle beloften bekeert voorbeeldig Christendom. „Waarom kwam u uit uw Europese dorpen tot ons?”, vroegen de zieken dikwijls, als zij vol vertrouwen met hun noden in het ziekenhuis kwamen. „God heeft het ons in het hart gelegd, dat jullie hulp nodig hebben en daarom zijn we gekomen!” Bestaat er overtuigender zending?

Het leven in Afrika is niet geheel ongevaarlijk. Eens brak een luipaard de nederzetting van het hospitaal binnen, maar mevrouw Woytt was niet gewapend. „In het rond brand-

Frau Woytt-Secretan

den immers de vuren", antwoordt ze rustig op onze bezorgde vragen. Ja, men moet de kalmte niet zo gauw verliezen, als men zulk verantwoordelijk werk op zich neemt. Ook het moordend klimaat moet men verdragen dat zoveel ziektegevaren in zich bergt.

Overigens betreurde mevrouw Woytt het herhaaldelijk tijdens ons gesprek dat de film: „Het is middernacht, Dr. Schweitzer", zo weinig gemeen heeft met zijn werkelijk leven. Als document van medische werkzaamheid is hij op zichzelf niet slecht, het zou echter juister zijn geweest om de dokter daarin Dr. Mulder en de plaats niet Lambarene maar Nairobi te noemen. Toch draagt de film er toe bij om de naam van Dr. Schweitzer bekend te maken, al doet hij ook de maatregelen van de Franse regering bitter onrecht.

In Europa huwde de flinke helpster van Dr. Schweitzer met diens neef. Nu woont zij in Straatsburg, staat in briefwisseling met Lambarene en maakt door voordrachten de wereld bekend met het werk van deze unieke man, wiens devies luidt: eerbied voor het leven. Zij schreef een boek, getiteld: „Albert Schweitzer, Der Urwalddoktor von Lambarene", dat wij hier in Nederland ook kunnen lezen.

Het is uitgegeven onder de titel: „Albert Schweitzer, de oerwouddokter van Lambarene", vertaald door mevrouw A. D. Werner—Brinkerink, en uitgegeven door de uitgeverij „De Torenlaan" te Assen. Het boek is met prachtige illustraties verlucht.

OOK HUN VACANTIE IS WERK

In het ziekenhuis van Lambarene werken drie Nederlandse verpleegsters, n.l. Maria Jacoba Lagendijk, Alie Silver en Marie van Leer.

„Men moet zich ons leven veel primitiever voorstellen dan gewoonlijk wordt aangenomen," zei zr. Lagendijk aan journalisten. „Lambarene is een echte nederzetting in het oerwoud en een zuster bij Albert Schweitzer moet alles kunnen. Wij helpen niet alleen de professor en zijn neef Dr. Guy Schweitzer bij operaties. Wij maken ook matrassen voor onze zieken. Wij koken en naaien. Wij maken schoenen en herstellen ze.

„Albert Schweitzer heeft vele vrienden en begunstigers in de gehele wereld. Hij ontvangt zoveel post, dat men zou omvallen als men de stapel zag. Dr. Schweitzer zou twee keer zolang moeten leven om al deze post te kunnen beantwoorden. Dus heeft hij hulp nodig bij de beantwoording. Wij, zusters, doen dus veel af in opdracht van hem, wij schilderen de dringende behoeften en geven op duizend vragen antwoord. Het is een erezaak, dat ieder die met vakantie naar Europa gaat een lange lijst van bestellingen meeneemt. Vrienden van Lambarene moeten daar worden opgezocht. In Straatsburg haal ik een berg nieuwe medicijnen. Er moeten parapluies en parasols worden besteld, die bestand zijn tegen het tropische klimaat. Het werk houdt niet op. Dr. Percy, die met mij met verlof ging, bezocht allerlei ziekenhuizen en schaft nieuwe apparaten en

*Een negerdorp
in de buurt
van Lambarene*

hulpmiddelen aan. Hier en daar moeten we voordrachten houden. Intussen zorgt in Lambarene de dokter voor van alles en nog wat. Hij bouwt zelf ijverig mee aan nieuwe barakken en repareert de hutten. Maar bij

al die vele werkzaamheden zorgt hij er nauwgezet voor dat onze verjaardagen niet vergeten worden. Dan is het in Lambarene feest en dat zijn voor ons de mooiste dagen in het tropische oerwoud".

Aan de vrienden van Dr. Albert Schweitzer

Daar ook u hebt bijgedragen in de kosten voor het verjaardagsgeschenk aan Dr. Schweitzer op zijn 79ste verjaardag, hetwelk bestond uit een „Rembrandt" bijbel, welke door mevrouw Oberman persoonlijk aan hem in Lambarene werd aangeboden, stellen wij het op prijs u te berichten, dat Dr. Schweitzer met dit geschenk bijzonder ingenomen is.

Onderstaand laten wij volgen, wat Dr. Schweitzer ons hierover berichtte.

Aan onze voorzitter Dr. Burger te Utrecht schreef hij:

„Ich möchte Ihnen sagen wie grosse Freude mir das Geburtstagesgeschenk der holländischen Freunde bereitete. Nie in meinem Leben hatte ich daran gedacht diesen Schatz, die Bibel mit den Rembrandt Illustrationen zu besitzen. Und nun wird es mir Zuteil durch die Freunde in Holland zu meinem 79sten Geburtstag. Durch Frau Oberman weiss ich wie selten das Werk heute ist und dasz es ein grosser Glückfall war, dass Sie es für mich antiquarisch beschaffen konnten. Und dass nachher ein Künstler den herrlichen Einband geschaffen hat. Die Geschichte, wie dieses kostbare Werk mir zukam, ist ja wie ein Roman.

Immer war ich een Bewonderer von Rembrandt. Er ist als Künstler ja mit Bach verwandt. Beide illustriren, jeder auf seiner Art, das Evangelium in genial einfacher und tiefer Weise. Je mehr man sich in ihre Werke vertieft, desto mehr geht einem den Reichtum, der in ihnen verborgen liegt, auf.

Nun weiss ich nicht wie denen, die miteinander mir dieses kostbare Geburtstagesgeschenk gemacht haben, meinen Dank zukommen zu lassen. Wollen Sie

mich, lieber Pfarrer, wenn es Ihre Zeit erlaubt, darüber beraten? Jedenfalls bitte ich Sie ihnen allen, soweit Sie es vermögen, von meiner Freude über das herrliche Geschenk, Mitteilung zu machen und auch meiner tiefen Dankbarkeit Erwähnung zu tun. Sie haben mich grossartig verwöhnt! Ich halte diese Bibel hoch."

Aan onze penningmeester, de heer Oosterwijk te Deventer schrijft hij:

„Diese herrliche Bibel ist mir ein wertvoller Besitz, der mir am Ende meines Lebens zugefallen ist. Ich habe ja so eine grosse Liebe zu Rembrandt weil seine religiöse Kunst, der an Bach verwandt ist und weil er uns hilft, dass was die Bibel berichtet, bildlich vor Augen zu haben.

Aber ich mache mir Sorgen um die grosse Kosten, die dieses Geschenk verursacht.

Ich kann nicht allen, die zu diesem Geschenke beigesteuert haben, meinen Dank ausdrücken. Tun Sie es bitte für mich bei den Gebern.

Ich muss nicht nur meine arme Schreibkrampfhand schonen, sondern auch meine Augen, die sehr überanstrengt sind und wenn ich mich in Müdigkeitszustande befinde, fast den Dienst versagen."

Ongetwijfeld zal het voor u een grote voldoening zijn te weten, dat mede door uw bijdrage, wij in staat zijn gesteld Dr. Schweitzer op zijn 79ste verjaardag dit door hem zo gewaardeerde geschenk aan te bieden.

Met vriendelijk groeten,

hoogachtend,

Albert Schweitzerfonds

Ds. C. B. Burger, voorzitter

Mevr. H. Oberman-Oberman
secretaresse

Internationaal Studiecentrum in Oostenrijk gevestigd

Belangrijk werk in de geest van Schweitzer

In Wenen vond op 8 April 1954 een belangrijke gebeurtenis plaats; er werd een autonome sectie gesticht van het Internationaal Studiecentrum, waarvan de hoofdzetel zich in Amsterdam bevindt.

Studie is iets, dat verbindt; er is onder studenten iets van diezelfde lotsverbondenheid in het samen vechten voor het doel, dat men wil bereiken. Er is dezelfde angst voor examens, er zijn dezelfde meevallers en teleurstellingen, de ups en downs in het studentenleven.

Maar er is ook het samen zich ontwikkelen tot mens en persoonlijkheid in de zo rijk gedifferentieerde maatschappij. Er is het contact met studenten van andere faculteiten en universiteiten, met andersdenkenden op religieus en politiek terrein.

Kortom: de student is in de gelegenheid zijn blik te verruimen en te verdiepen en vooral dan wanneer men in aanraking komt met studenten uit andere landen.

Immers studenten uit alle landen hebben toch één ding gemeenschappelijk: op hen rust de toekomst van alle landen, die zij vertegenwoordigen: zij zijn in de toekomst de intellectuele leiders van een volk, de onderbouw van de natie.

Werk van verruiming en verbreedering

In 1949 werd de heer W. K. Petersilka gegrepen door de idee, dat de volkeren zou kunnen doen verbroederen. Bij de studenten moest het immers beginnen. Zij moeten kunnen studeren, verschillende nationaliteiten bij elkaar, zodat zij elkander leren verdragen en begrijpen. Hij hield zich daarbij het beeld van Dr. Schweitzer voor ogen en stelde bij zich zelf vast, dat hij de achtergrond zou moeten worden van de studerende wereld. Schweitzer moest de jonge mensen van alle nationaliteiten kunnen bezielen.

Daartoe moest een huis komen, waar studenten konden samenkomen uit verschillende landen. Velen heeft de heer Petersilka hiervoor warm weten te krijgen en in 1950 kon hij zijn plannen realiseren en stichtte hij de hoofdzetel van het Internationaal Studiecentrum in Amsterdam. Hij

Petersilka de initiatiefnemer van het Internationaal Studiecentrum

schreef aan Dr. Schweitzer van zijn plannen en vroeg hem erevoorzitter te worden van dit Centrum. Dr. Schweitzer zeide zeer verheugd te zijn over deze initiatieven en stond toe voor deze doeleinden zijn naam te gebruiken. In November 1951 werd in Amsterdam het „Albert Schweitzerhuis” geopend, de plaats waar studenten van alle landen elkaar in goede sfeer konden ontmoeten.

Intussen is het werk van het Internationaal Studiecentrum uitgegroeid en is er in Oostenrijk een autonome sectie gesticht, ook mede door toedoen van de heer Petersilka. Hier heeft men eveneens een huis, dat „Orient-Okzidenthaus” heet. Men wil de betrekkingen tussen het Oosten en Westen, tussen Oostenrijk en het buitenland stimuleren. In de stichtingsbrief van de Oostenrijkse sectie lees ik nog, dat men zich door studie wil verdiepen in de kennis van de cultuur van Oost en West, dat men contact wil zoeken met officiële en onofficiële betrekkingen tussen Oostenrijk, het Oosten en het Westen, zodat ook bij het internationale studiecentrum in Oostenrijk de internationale sectie van de Bond der Verenigde Naties, het Indische genootschap, de Arabische club verbonden zijn.

Wij kunnen de heer Petersilka feliciteren met het bereiken van dit doel in Oostenrijk en wij hoorden van

Het Christendom en de wereldgodsdiensten

„Nooit heb ik het triomferend-elementaire in Jezus' gedachten zó gevoeld, als wanneer ik in de grote schoolbarak in Lambarene, die als kerk dienst doet, aan inboorlingen de bergrede en de gelijkenissen des Heren en de woorden van Paulus over het nieuwe leven, waarin wij wandelen mocht uitleggen." Men hoeft het boekje: *Godsdienstoefening in Lambarene* maar te lezen om deze uitspraak van Schweitzer levendig geïllustreerd te zien.

Maar Schweitzer is behalve arts en zendeling ook filosoof. De filosofische doordenking van eigen en andermands geloof is voor hem niet minder belangrijk dan het getuigen van zijn geloof, het studeerkamerwerk even wezenlijk als het preken of het genezen van zieken. Het een is voor hem niet denkbaar zonder het ander. Zijn geloof wil zijn, in het denken gegronde religie; zijn wetenschappelijk werk loopt telkens weer uit op een getuigenis. Zie de klassiek geworden slotwoorden van de *Leben Jesu* *Forschung*. Juist dit samengaan van getuigen en doordenken maakt 't boeiende van heel zijn persoon en heel zijn werk uit.

Alleen al daarom kunnen wij verwachten, dat Schweitzer over het onderwerp, dat hierboven aangegeven wordt, belangrijke dingen te zeggen heeft. Hij hield over dit thema in 1922 een aantal lezingen in Engeland, die later in druk verschenen en ook in het Nederlands vertaald zijn in een boekje van dezelfde titel. Zoals hij in „*Kultur und Ethik*" zijn cultuurfilosofie gaf, zo is dit boekje zijn godsdienstfilosofie, — of liever: een schets daarvoor: het telt nog geen

hem, dat hij ook met Zwitserland nog dezelfde plannen heeft.

Wij zijn van mening, dat dit uiterst belangrijk werk is, dat zodoende de studerende jeugd in goede sfeer wordt tezamen gebracht en dat men elkaar van verschillende kanten leert kennen. Dit geeft voor ieder persoonlijk een grote verruiming en dit kan een poging zijn om de wereldvrede te bevorderen. Zo werkt de heer Petersilka voort, telkens daartoe gestuwd door de grote Nobelprijzdrager voor de vrede: Albert Schweitzer.

D. A. W.

100 bladzijden. Een godsdienstfilosofie in een notedop, maar gelukkig bevestigt het aantal bladzijden niet over de kwaliteit van een boek. De boodschap van Jezus en de boodschap van de andere wereldgodsdiensten. Beter: van enkele andere, n.l. het Brahmanisme, het Boeddhisme, het Hindoeïsme en de Chinese godsdienst. De keuze valt juist op deze, omdat deze naar zijn oordeel het meest „het denken eren", het verst zijn gekomen in de doordenking van godsdienstige vragen. De Islam, de leer van Mohammed, bezit volgens Schweitzer te weinig geestelijke originaliteit om in deze vergelijking op hoog niveau een plaats te kunnen krijgen. Ook het Japanse Shintoïsme en heel de wereld der primitieve religie blijven onbesproken.

Maar de vier genoemde godsdiensten presenteren zich als weldoordachte systemen, voortgekomen uit een elementair denken over de laatste vragen van mens en wereld. Ieder van hen worstelt om een antwoord op dé grote godsdienstige vraag: hoe kan ik tegelijk in de wereld en in God zijn? Het Brahmanisme en Boeddhisme denken pessimistisch over de wereld. Zij prediken: de uiterlijke wereld is schijn; maak u er vrij van om op te gaan in het rijk van de Geest, in God, in het Nirwana. Zij zeggen, neen tot de wereld — en tot de medemens. De Chinese denkers hebben een optimistischer kijk op de wereld. De natuurkrachten zijn goed, zeggen zij: laat u er in inschakelen, werk onzelfzuchtig, onopvallend, zonder hartstocht, zoals de natuurkrachten doen.

Zij prediken wel mildheid en vreedzaamheid, maar kunnen niet tot een geestdriftige, levende ethiek komen. Het Hindoeïsme tracht zich los te maken van het starre, wereldontvluchtende Brahmanisme, het wil wel een positieve liefde tot de wereld en de medemens prediken, maar kan dit niet zonder zijn eigen logische fundamenten te ondergraven en blijft daarom in het compromis steken. Al deze godsdiensten hebben dit gemeen, dat zij het denken niet uitschakelen; integendeel, zij weten alles, wereld en mensheid in één groot, logisch, welsluitend systeem van gedachten te omvatten en te verklaren. Daarin ligt hun grote aantrekkingskracht. Schweitzer noemt het „de toverkracht van een logische religie" — en hoe

sterk moet dit juist tot hem, die een „doordacht geloof” wil, spreken! Geen wonder, dat filosofen zich vaak zo sterk tot de Indische godsdiensten aangetrokken voelen.

Kan de boodschap van Jezus zich met deze imponerende systemen meten? Schweitzer antwoordt met volle overtuiging, ook en juist als denker: ja. Het Christelijk geloof lijkt schijnbaar naïef naast deze logische gedachtenstelsels, maar juist in deze naïviteit ligt zijn kracht en zijn diepte. Doordenken is iets anders dan verklaren. De naïviteit van het evangelie is niet een gebrek aan denken, een niet-zien van de problemen, maar juist een wel-zien van de problemen en erkenning van het onverklaarbaar mysterie. Het ziet, niet uit onmacht, maar uit overtuiging af van een allesverklarend systeem, van een logische godsdienst, — om des te bewuster te kiezen voor de „ethische” godsdienst, de gehoorzaamheid aan „den ethischen Gott”, wiens stem wij als persoonlijke, levende, werkende wil ten goede in ons ervaren. Hoe deze persoonlijke God één kan zijn met de onpersoonlijke natuurmacht, die wij om ons zien — wij weten het niet. Maar wij hoeven het ook niet te weten. De innerlijke ervaring van de persoonlijke God is ons voldoende. Hij roept ons om in deze wereld een krachtcentrum van zijn ethische persoonlijkheid te zijn. De volle diepte van Jezus' boodschap openbaart zich in zijn visie van het Koninkrijk Gods: het is iets anders dan een geestelijk rijk buiten de wereld, maar ook iets anders dan een ideale maatschappij in de wereld. Het is tegelijk buiten én in de wereld. Daarom denkt het evangelie nóch pessimistisch, noch optimistisch over de wereld. Jezus predikt geen wereldontvluchting en ook geen opgaan-in-de-wereld, maar zegt: leef en werk in deze wereld, als één, die er innerlijk vrij van is, en wees zó een gehoorzaam dienaar van het Godsrijk. Het Christendom is telkens weer in de verleiding te veel te willen verklaren (b.v. het leed, of rampen). Hoe meer het daaraan toegeeft, des te meer verliest het zijn zuiver karakter als ethische religie. Zo loopt dit boek uit op een bewogen pleidooi voor de eenvoud van Jezus' boodschap, die juist dóór, en niet ondanks deze eenvoud voor Schweitzer tegelijk de diepste godsdienst én de diepste filosofie is. Schweitzer is zeker niet de enige, die dit thema aan de orde gesteld heeft. Anderen hebben het zelfs veel

Albert Schweitzercollege te Churwalden organiseert zomercursussen

Dr. Hans Casparis, die in 1949 het initiatief nam tot oprichting van het Albert Schweitzer-College, berichtte ons, dat in 1954 zomercursussen gehouden zullen worden, evenals in 1953.

De reeds gehouden studiecursus van 17—30 Juli was bestemd voor studenten en leeftijdgenoten, die een werkring hebben. Eén van de studieobjecten was Engels of Duits. Dagelijks werden twee lezingen gehouden. Hiernaast werd gelegenheid tot sportbeoefening geboden en werd kunstzinnige vorming in de avonden ter hand genomen.

Het onderwerp van deze cursus was: „Verval en wederopbouw der cultuur”, uitgaande van de cultuurfilosofische gedachten van Albert Schweitzer.

De tweede vacatiecursus is van 1—15 Augustus voor ouderen. Ook deze cursus is gebaseerd op de gedachtenwereld van Albert Schweitzer. Doch er is meer gelegenheid tot ontspanning en bergtochten.

Als vaste docenten aan de zomercursussen werken mede: prof. Dr. Victor Maag (Zürich), Ds. Dr. J. Wolff (Maliz), prof. H. Casparis (Chur), mevrouw prof. M. T. Casparis (Londen) en D. E. Clarke, B. A. (Cambridge). Bovendien zullen gastdocenten uitgenodigd worden.

Voor nadere inlichtingen kan men zich wenden tot: prof. H. Casparis, Montalinstrasse 9 te Chur (Zwitserland).

uitvoeriger gedaan; men denke bijv. aan prof. Kraemers: de Christelijke boodschap in een niet-Christelijke wereld. Wij kunnen het betreuren, dat Schweitzer er niet toe gekomen is zijn visie uit te werken in een bredere godsdienstfilosofie, maar wij kunnen nog meer dankbaar zijn voor de glasheldere en bewogen wijze, waarop hij in dit boekje getuigt van het „triumferend-elementaire van Jezus' gedachten”.

J. Brinkerink.

Schweitzer en de wereld

Albert Schweitzer bevindt zich momenteel in Europa, in Gunsbach en zal zich de tijd, dat hij in Europa is, gaan wijden aan zijn correspondentie. Wij hopen van ganser harte, dat de wereld hem daar in zijn geboorteland met rust zal laten.

Wij verzoeken dan ook geen gezelschaps- of particuliere reizen te gaan ondernemen ten einde Dr. Schweitzer te bezoeken. Op zijn leeftijd (79 jaar) is hij er het meeste mee gediend met rust gelaten te worden.

Dr. Schweitzer heeft het plan om in October nog enige reizen te maken naar de Scandinavische landen, naar Engeland en Nederland om zich daarna, in November weer voor Lambarene in te schepen.

Het ligt zeker niet in de bedoeling (dit in tegenstelling tot de krantenberichten) dat Dr. Schweitzer concert-toernee's gaat houden. Het is daarom niet uitgesloten, dat hij in een enkel land in besloten kring eens op een orgel zal spelen.

★

Dr. Albert Schweitzer zal het commentaar spreken bij een film, die Jerome Hill en Erica Anderson met Schweitzer in de hoofdrol in Lambarene gedraaid hebben.

★

Dr. Albert Schweitzer was niet aanwezig bij de viering van de 100ste geboortedag van Paul Ehrlich en Emil von Behring, die op 14 Maart begon. Hij schreef het feestcomité te Frankfurt een brief uit Lambarene, en zegt daarin: „Wat vriendelijk van u om mij uit te nodigen voor de herdenking van Ehrlich en Behring. Wat zou ik graag komen! Want dat waren twee persoonlijkheden, wier arbeid ik ondervonden heb en die ik zeer vereer. Eerst dank zij uw brief kom ik tot de ontdekking dat hun geboortedata zo vlak bij elkaar liggen. Dat heeft de geschiedenis aardig bedacht. Maar in Maart kan ik me hier niet vrijmaken. In het oerwoud is men nog veel meer gebonden door ziekenhuisdienst dan in Europa. Daar moet eerst een gelukkige samenloop van omstandigheden zijn, wil men zich kunnen vrijmaken. Daar moet alles op lange termijn worden voorbereid. Want men kan alleen vervangen worden door mensen, die niet alleen voortreffelijke artsen zijn, maar ook ervaring hebben in Afrikaanse, prozaïsche zaken....

Tot mijn grote spijt en met veel dank, uw toegenegen Albert Schweitzer.

Maar het is prachtig, dat die twee samen herdacht worden.”

De belangstelling van Albert Schweitzer voor de genoemde herdenking van twee grote Duitse onderzoekers wordt nog begrijpelijker, als men weet, dat de slotzitting heeft plaats gehad in Höchst ter plaatse, waar de denkenbeelden van Ehrlich en Von Behring in praktijk zijn gebracht en de nieuwste ontdekkingen op het gebied der geneeskunde behandeld worden.

★

In het Westen van de Verenigde Staten wordt door Miss Anderson, die een groot aantal foto's en films van Dr. Schweitzer heeft gemaakt (ook in Lambarene), een expositie van het fotowerk aangaande Dr. Schweitzer en zijn levenswerk gehouden. Wij hopen, dat deze expositie, die veel kostbaar materiaal bevat, ook eens naar Nederland zal komen!

★

De directrice van de Albert Schweitzerschule in Hannover, Ella Krieser, riep een schoolkinderbond voor dierenbescherming in het leven. Zij ging van de gedachte uit, dat kinderen iets nodig hebben, dat hen enthousiast maakt. „Wie dieren beschermt, zal ook tegen mensen zacht zijn. Daarom is dierenbescherming een van onze belangrijkste middelen tot opvoeding. Helaas hebben vele

Een van de lievelingen van mevrouw Anne Marie Naegele, de echtgenote van een der artsen in Lambarene, is de papagaai Jacquot, die, zoals deze afbeelding laat zien, zijn meesteres een zoen op haar neus geeft

ouders dat nog niet beseft", zo zeide zij. En nu, na een bestaan van anderhalf jaar, vindt men leden van de bond reeds in vele steden.

Mevrouw Krieser is voortdurend onderweg en propageert in het Noorden en Zuiden van de Bondsrepubliek door middel van voordrachten haar denkbeelden. Zij heeft Albert Schweitzer gevraagd het beschermheerschap van de bond te aanvaarden. En Schweitzer stemde vol vreugde toe. Hem ter ere dragen de leden een pelikaan als insigne. Professor Schweitzer heeft namelijk drie jonge pelikanen die de inboorlingen te Lambarene bij hem brachten, opgekweekt. Lambarene is niet alleen een ziekenhuis voor mensen, maar ook een groot dierenasyl. Op dit terrein mag geen dier worden gedood. Een van die pelikanen is in Lambarene gebleven en houdt de wacht voor de deur van Schweitzers slaapkamer. Wanneer zij leden worden, beloven de jongens en meisjes: „Ik wil een vriend van de dieren zijn net als Albert Schweitzer". Van hem zijn immers de woorden afkomstig: „Hebt eerbied voor alles wat leeft: mens, dier en plant!"

„Wat weten de meeste grote-stadskinderen van dieren?" vraagt mevrouw Krieser. „Zij kennen honden, katten en vogels, maar zodra ze hazelwormen of padden zien slaan ze ze dood, omdat ze denken dat ze gevaarlijk zijn."

Een brief kwam uit Afrika

Een met bonte postzegels beplakte brief uit de binnenlanden van Afrika werd dezer dagen ontvangen door een leerlinge van de meisjesschool Propstenfeld in Elmshorn. De afzender was niemand minder dan Albert Schweitzer in Lambarene. Hoe kwam deze briefwisseling tussen een jeugdige inwoner van Elmshorn en de oerwouddokter tot stand?

In October van het vorig jaar zag het meisje met haar klas de film: „Het is middernacht, Dr. Schweitzer!" Aangemoedigd door het onderwerp van het opstel „Een brief aan Dr. Schweitzer" besloot zij deze brief te versturen, waarin zij van de stad Elmshorn, van haar belangstelling voor de negers en haar voorliefde voor de muziek getuigde; ze voegde er een zelfgemaakt gedicht bij. Juist over dit gedicht, dat de inhoud van de film tot onderwerp had, heeft de oerwouddokter zich zeer verheugd.

Het was October toen de brief werd afgezonden. Ze geloofde al nauwelijks meer aan een antwoord. Hoe groot was toen de verrassing, toen zij enkele dagen geleden een brief uit Lambarene kreeg. In haar overweldigende blijdschap had ze bijna een schoolvriendin van de trap geworpen.

Behalve een brief van de secretaresse, in handschrift, bevatte de enveloppe een foto van de hoofdstraat van het oerwouddiekenhuis in Lambarene. Aan de rugzijde daarvan had Dr. Schweitzer eigenhandig de volgende groet geschreven: „Je kunt mooi dichten. Oefen je daarin verder zorgvuldig en stuur me dan na een jaar weer het beste. Je Albert Schweitzer."

Het schoolmeisje is overgelukkig en groet te hebben ontvangen van de man, die Winston Churchill eens een genie van menselijkheid heeft genoemd.

Deze brief aan een onbekend meisje is veel meer dan een daad van hoffelijkheid. Een man, wiens werkdag 24 uur heeft, neemt de tijd om een schoolmeisje voor een klein gedicht te danken. Daaruit blijkt niet alleen de unieke grootte van de stichter van het hospitaal in het oerwoud en van de strijder tegen pijn en dood, maar van de mens Albert Schweitzer, wiens leven ook in het kleinste een voortdurend helpen en geven is, die steeds en overal goedheid, dankbaarheid en menselijke direktie uitstraalt, die bij zijn grote verantwoordelijkheid voor zijn plichten de verantwoordelijkheid voor de enkeling nooit vergeet.

De administratie van het „Nieuws uit Lambarene" verzoekt hierbij haar kennis te willen geven van elke verandering die plaats vindt met betrekking tot geadresseerde, voorzover betreft adresveranderingen, overlijden, bedanken voor het abonnement e.d., opdat zij kennis krijgt van het juiste adres eventueel opheffing van het adres van een geabonneerde.

Onrijpe vrijheid

Albert Schweitzer, die men toch moeilijk van een koloniale geestesgesteldheid kan verdenken heeft in een zijner tijdschriften bezwaar gemaakt tegen het onvoorbereid onafhankelijk worden van onontwikkelde gebieden. Naar iemand, die uit eigen ervaring zo geheel vertrouwd is met de omstandigheden en het leven der primitieve volken, en die deze volken met hart en ziel toegewijd is, dient men met aandacht te luisteren. Wat heeft de dokter van het oerwoud tegen de onmiddellijke invrijheidstelling van de zolang overheerste mensen, wier belangen hij met de inzet van heel zijn leven behartigt?

Hij noemt deze vrijheid een ondergeschikte kwestie. Van wezenlijk belang is voor deze volken, zegt hij, dat zij onder de gunstige omstandigheden alles zullen opnemen wat in de moderne beschaving voor hen bruikbaar en onontbeerlijk is. Eerst nadat zij dit hebben gedaan, zijn zij rijp voor zelfbestuur.

De opmerking van Schweitzer betreft niet louter de onontwikkelde gebieden, maar lijkt ons evenzeer van toepassing overal, waar men op onvoorbereide wijze de vrijheid eist en ontvangt. Heeft Schweitzer geen gelijk, wanneer hij vrijheid niet de allervoornaamste levensvoorwaarde noemt? Van groter betekenis is het kunnen deelnemen aan hetgeen het moment aan levensmogelijkheden van stoffelijke en geestelijke aard de mens aanbiedt.

De onvrije mens wordt geboren te midden van schatten, die rondom hem zijn opgestapeld als de vrucht van eeuwenlang denken en werken, als voortbrengsel van wat men „cultuur” of „beschaving” noemt. Daar aan deel te nemen vormt de beste levenskans. Maar om van die schatten gebruik te kunnen maken, moet men ze eerst willen ontvangen. Er hoort een ontvankelijkheid toe, een wachtend en verlangend opstaan, een poging tot begrip en waardering. Het hogere levenspeil wordt nimmer met één salto mortale bereikt; het vergt een moeizaam opklimmen, pasje voor pasje. Een kind moet aanvankelijk steunen op de toegestoken handen van de moeder, aler het uit eigen beweging lopen kan. En nu is het veelal het noodlot van hen, die de revolutionaire luchtsprong naar de vrijheid nemen, dat zij vallen omdat

ze nog geen lopen hebben geleerd. Wanorde, ellende en onderling gekrakeel kenmerken de tragische geschiedenis van hen, die onrijp tot de vrijheid zijn bevorderd.

Juist wie het voorrecht van de vrijheid waardeert, zal het misbruik van deze gave betreuren. Onze tijd heeft van de vrijheid een soort afgod gemaakt, welker klakkeloze verering het goed begrip van deze gave in de weg staat. Te goeder trouw kennen sommige ouders, schoolleiders en opvoeders hun pupillen een vrijheid toe, waarvoor deze nog niet rijp zijn. Men laat hen vrij in hun natuurlijke uitingen en beschouwt elke band als een belemmering van hun groei. Maar aldus aan hun eigen onrijp initiatief overgelaten, ontberen deze kinderen het gebruik van hetgeen het voorgeslacht reeds in moeizame strijd als geestelijk en zedelijk bezit heeft verworven. Ze moeten zelf maar hun weg vinden! De weg naar de vrijheid, waarvan zij niet weten, dat deze gelijk die naar het Beloofde Land door een woestijn van regels en plichten, van zure arbeid, van nederige onderschikking en van weerspannige erkenning van hoger gezag loopt. Vrijheid, hoe rechtmatig en begeerlijk ook, blijft een ondergeschikte zaak tegenover het allervoornaamste: de vraag wat men met zijn vrijheid kan doen en hoe men haar zal besteden. Daarvoor is een geduldige, inspannende proeftijd nodig.

H. G. Cannegieter.

De „notabelen” in het kamp

Toen Schweitzer met zijn vrouw in 1917 en 1918 enige tijd als krijgsgevangenen vertoefden in het interneringskamp in Garaison, was hij er over verbaasd dat er zoveel bank- en hoteldirecteuren in het kamp waren. Maar het raadsel wordt opgelost, als de „notabelen” van het kamp bedreigd worden met deportatie naar Noord-Afrika. Dan blijken veel bankdirecteuren kantoerbeambten te zijn en hoteldirecteuren oberkellners en groothandelaars winkelbedienden. Ze hadden zich maar groot voorgedaan om in het kamp wat meer te „betekenen”.

Een medische expeditie door de steppen en de wildernis

(Slot)

Uit een brief van mej. Emma Haussknecht in „Lettres de l'Hôpital du Dr. Albert Schweitzer à Lambaréné"

Soms moesten wij over rotsen klimmen. Wij zagen in de beken en rivieren reusachtige rotsblokken, die geheel gladgeschuurd waren door neerstortende watermassa's, en zij zagen er uit als gepolijste tegelvloeren in de kerken. Het was heerlijk om overal stromend water aan te treffen waardoor de paden verder waren aangelegd. Bruggen waren er haast niet. Meestal vond men een boomstronk neergeworpen in de stroom, die als brug diende.

De bergdorpen lagen daar prachtig langs de hellingen, met een heerlijk uitzicht over de omgeving. Voor het merendeel zijn deze dorpen sterk bevolkt. De inwoners zijn beter gevoed en zindelijker dan de mensen, die in de dalen wonen, waar de dorpen en zelfs de mensen dikwijls grijs van stof en vuil zijn.

In een dezer bergdorpen troffen wij een smid aan bij zijn werk. Twee helpers zetten een zeer primitieve blaasbalg in beweging. Ik ben er niet achter kunnen komen waar zij dit metaal vandaan haalden dat zij in armbanden omsmeden.

Tijdens de consultatie troffen wij in hoofdzaak gevallen aan van reumatiek, hartziekten, slechte tanden, nerveuze ingewandskoliek, huidziekten en longontsteking. Ook waren er lepralijders en enkele krankzinnigen. Tevens zagen wij daar voor de eerste keer in Afrika, mensen met een kropgezwel en zelfs in een groot aantal.

Een goed deel van deze zieken hadden behoefte aan geneeskundige hulp, en zelfs aan chirurgische behandeling. Wij hopen dat velen, zonder bang te zijn voor de grote afstand, Lambaréné zullen bezoeken, voordat zij te laat zijn, daar zij nodig behandeld moeten worden.

Dikwijls ontmoette zuster Schmitz inheemsden die zij reeds in het hospitaal behandeld had. Ik was getuige van de vreugde van dokter en patiënt bij 't weerzien en de begroeting. De ex-patiënten wilden met alle geweld aan zuster Schmitz een kip of enkele zoete veranen cadeau geven. Ik zal nooit vergeten hoe in het dorp Mimongo de inwoners de patiënten op de rug naar ons toe brachten.

Moeder en kind,
patienten van Dr. Schweitzer

In deze bergen, kwamen wij ook een stam der Bamingas (pygmeeën) tegen. Zij vormden de meest primitieve bevolking van deze omgeving. Het zijn nog nomaden. Zij planten niet en leven uitsluitend van vlees. Zij zijn klein, maar bewonderenswaardig gebouwd. Hun gezichten waren uitdrukkingloos. Zij bewoonden ronde hutten van bladeren verzameld in 't oerwoud. Wij ontmoetten o.a. ook Bamingas, die door de koloniale autoriteiten waren gedwongen in dorpsverband te wonen. Allen waren bedekt met invretende zweren. Toen wij een van zulke dorpen binnenkwamen troffen wij dit geheel verlaten aan. De ambtenaar stelde ons er van op de hoogte, dat deze nomaden steeds de vlucht namen wanneer een Europeaan werd gesignaleerd.

In een ander dorp, niet bewoond door Bamingas, trok een hut gedecoreerd met groene takken onze aandacht. Dat was de woning van een vrouw die een tweeling op de wereld had gebracht. Heel haar leven zal zij

*Met kano's naar
en van Lambarene
langs de Ogowé*

het middelpunt van bewondering blijven en haar tweelingen zullen door iedereen worden vertroeteld.

De veertiende Augustus wijzigden wij onze richting om verder te gaan. In plaats van verder naar 't Noorden te gaan, gingen wij meer oostelijk om N'Gounié te bereiken langs de kortste weg. Ons doel was de nederzetting te Samba, gelegen benedenstrooms der watervallen en stroomversnellingen, want van daaruit zouden wij Lambarene weer per kano kunnen bereiken. Maar eerst wachten ons nog enkele dagen van lange en moeilijke marsen. In vier dagen waren wij de bergstreek doorgetrokken wat een prettige tocht bleek. Vier dagen later bereikten wij Samba.

Vanaf Samba gingen wij door tot Fougamou, op 30 km er vandaan, om o.a. een bezoek te brengen aan de echtgenote van de bestuursambtenaar, die een bezoek aan ons hospitaal had gebracht. Wij kwamen er per auto, ons vriendelijk afgestaan, langs een goede weg, pas nieuw aangelegd langs de stroomversnellingen. Bij onze terugkeer te Samba, stelde de bestuursambtenaar ons de grote kano ter beschikking die de verbinding onderhield tussen Samba en Lambarene. De volgende dag vertrokken wij van Sindarah en volgden de stroom.

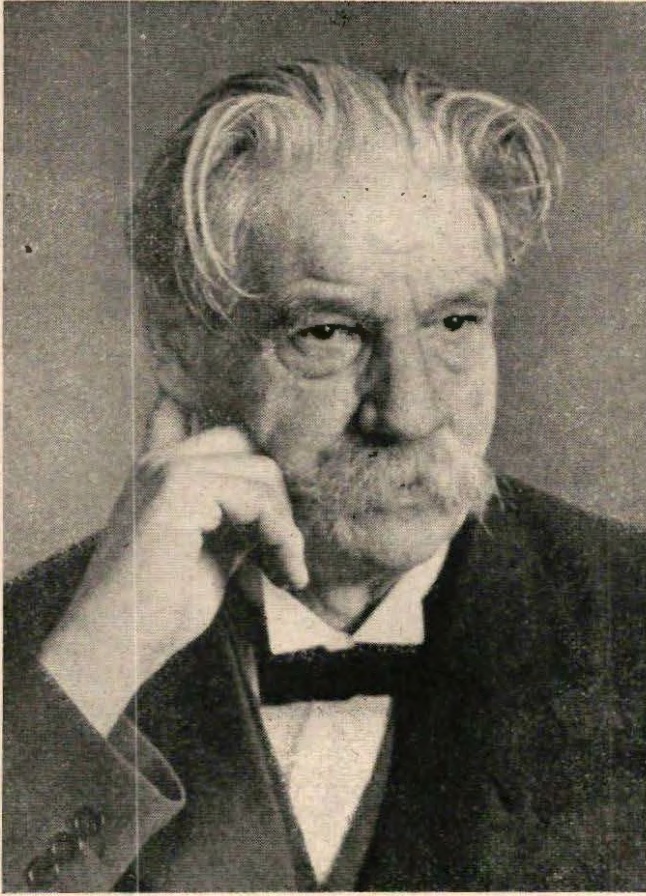
Onze negers roeiden langzaam, maar wij maanden hen aan tot spoed. Zij waren heel moe en de zeer zware stroom belette ons een grotere snelheid. Wij deden er anderhalve dag over om deze 130 km af te leggen.

De 23ste Augustus, tegen de middag, kwamen wij aan Ogôoué. Vanaf de monding van de N'Gounié, waren wij nog slechts twee uren van Lambarene.

Bij de nadering van het hospitaal, werden onze mensen levendiger. Zij zongen en schreeuwden terwijl zij met hun roeispanten op 't water sloegen. Het ging nu snel voorwaarts. Een der mannen blies op een antilopenhoorn die hij zich onderweg had toegeëigend. Aangetrokken door dit spektakel, kwamen de inwoners van het hospitaal aan de oever kijken, zonder te weten wie er met de kano zouden arriveren. Onmiddellijk bij de ontschepping moesten wij alles goed inspecteren wat er uit de boot kwam om te zorgen dat niets verdween in het gedrang. Onze dappere dragers juichten van vreugde toen wij hen mededeelden dat zij de dekens en het muskietengaas, die tijdens de reis gebruikt waren, mochten houden.

Volgens onze begroting, hadden wij in deze acht weken ongeveer 800 km te voet afgelegd en meer dan 300 km over de rivieren, per kano's. In totaal hadden wij zo ongeveer 200 dorpen bezocht en wij hadden een zeer groot aantal zieken kunnen verzorgen. Deze toernee was veel vruchtbaarder geweest dan wij gehoopt hadden. De kosten op deze tocht veroorzaakt en de inspanningen die deze geveerd had, waren verveffend, vooral door al het goede wat wij mochten doen voor deze arme schepsels.

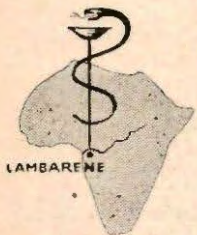
Proefblad Albert Schweitzer-kalender

Prof. Dr. Albert Schweitzer

1955

JANUARI

ZONDAG	2	9	16	23	30
MAANDAG	3	10	17	24	31
DINSDAG	4	11	18	25	
WOENSDAG	5	12	19	26	
DONDERDAG	6	13	20	27	
VRIJDAG	7	14	21	28	
ZATERDAG	1	8	15	22	29

Een Albert Schweitzerkalender voor 1955

Op 14 Januari 1955 wordt professor Dr. Albert Schweitzer tachtig jaar. Ter gelegenheid van deze tachtigste verjaardag van Albert Schweitzer verschijnt bij de Uitgeverij „De Torenlaan” aan de Torenlaan 20 te Assen een „Albert Schweitzerkalender” voor het jaar 1955, bestaande uit twaalf maandbladen, formaat 15½ x 25 cm.

Op de voorkant van elk kalenderblad, dat in zwart is uitgevoerd, is een zeer fraaie foto van Albert Schweitzer zelf of een foto uit diens werkgebied opgenomen. Daaronder een bij de plaat passende tekst, en daaronder het kalendarium.

De achterzijde van het kalenderblad is voorzien van een aan de door Albert Schweitzer geschreven boeken ontleende tekst, verzorgd door Ds. D. A. Werner, Herv. predikant te Zweeloo.

Bestellingen op de kalender kunnen nu reeds worden gedaan. De aflevering geschiedt vóór 1 December 1954.

Degenen, die de kalender nú bestellen, betalen daarvoor f 2,—. Het geld te storten op gironummer 71786 ten name van de Uitgeverij „De Torenlaan” te Assen onder vermelding „Albert Schweitzerkalender”. Na 15 October e.k. zal de kalender slechts geleverd kunnen worden voor de prijs van f 2,50.

De netto opbrengst van deze kalender komt ten goede aan het Albert Schweitzerfonds.

Lezers van het „Nieuws uit Lambarene” bestelt deze kalender en doet het omgaand.

Ondergetekende

(Naam en voornaam)

wonende te

(straat en huisnummer)

(woonplaats)

verzoekt toezending van exemplaar (exemplaren) van de Albert Schweitzerkalender voor 1955. Het verschuldigde bedrag is heden aan de uitgeverij overgemaakt.

Handtekening